

Posvet o pripravi dokumentacije v postopku
preverjanja in potrjevanja NPK

ETIČNA RAVNANJA ČLANOV KOMISIJ V POSTOPKU PREVERJANJA IN POTRJEVANJA NPK

Metka Svetina, Vera Mlinar, ACS, oktober 2011

Strokovna ravnanja komisije

- poznavanje certifikatnega sistema
- andragoška znanja (delo z odraslimi)
- odgovornost za pravilno izvedbo postopka preverjanja in potrjevanja (ZNPk in podzakonski akti)
- ustrezne kompetence s področja posamezne NPK
- etična ravnanja in osebna odgovornost

Zakaj je pomembno etično ravnanje ?

Pri strokovnih odločitvah so zakoni nujni, na pa tudi zadostni pogoji, saj:

- ne morejo predpisati vsega, kar je ob določenih pogojih pametno/smiselno in pošteno;
- noben zakon ne more natančno predvideti vseh možnih primerov in okoliščin v konkretnem postopku.

Temeljna etična načela

- spoštovanje človekovega dostojanstva,
- iskrenost in zaupnost v odnosu,
- sprejemanje različnosti,
- spoštovanje odločitve posameznika,
- krepitev samostojnosti posameznika,
- vzpodbujanje odgovornosti pri posamezniku za lasten proces,
- enakopravna obravnava,
- varstvo osebnih podatkov,
- odgovornost za razvoj in ugled stroke.

Skupni evropski principi ravnanja

- jasnost namena vrednotenja,
- orientiranost k posamezniku,
- odgovornost institucij in izvajalcev,
- transparentnost procesov in postopkov ter vzpostavitev zaupanja,
- pravičnost in nepristranost,
- kredibilnost in legitimnost

Etična načela člana komisije

1. Poštenost in nepristranost
2. Integriteta osebnosti
3. Empatija – občutek za druge
4. Komunikacijske spretnosti
5. Strokovnost preverjanja in potrjevanja NPK
6. Evalvacijske spretnosti/povratna informacija
7. Kontinuirano izpopolnjevanje
8. Toleranca in timsko delo
9. Pozitiven odnos do NPK
10. Odgovornost
11. Izločitev

Primer:

Odločitev komisije med zakonodajnim predpisom in etičnim ravnanjem

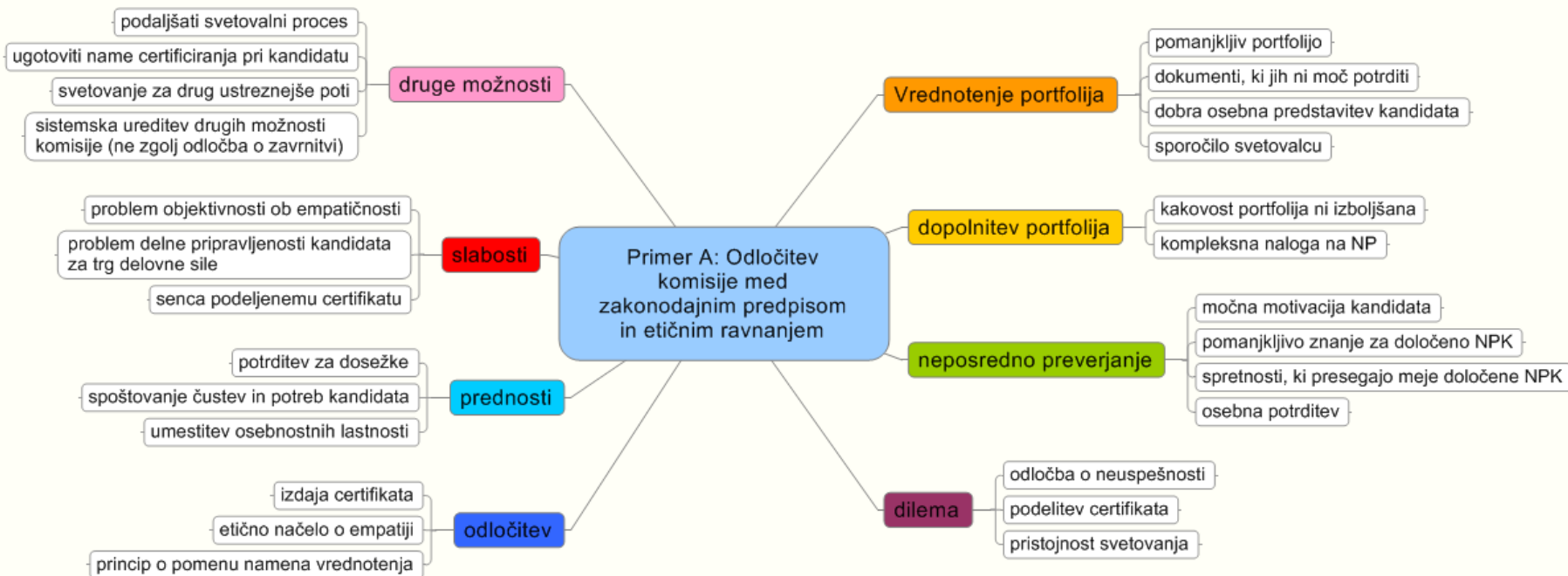
Predstavitev primera:

Komisija prejme v vrednotenje portfolijo. Pri pregledu dokazil ugotovi, da portfolijo skorajda ne vsebuje ustreznih dokumentov, ki bi jih bilo moč potrditi. Ker pa je iz kandidatove osebne predstavitve mogoče sklepati, da ima več možnosti, ko bi svoje znanje in spretnosti lahko dokazoval, sporoči svoje mnenje svetovalcu, da morebiti s kandidatom portfolijo dopolnita.

Do dogovorjenega roka kandidat portfolijo dopolni, vendar z dokazili, ki ne dosegajo kriterijev ustreznosti in jih ni mogoče povezati s katalogom. Komisija se odloči za neposredno preverjanje. Kandidatu določi kompleksno nalogo, pri izvajanju pa kandidat ni najbolj uspešen. Komisija predstavi kandidatu svoja opažanja, ta pa ob tem pokaže močno motivacijo za pridobitev poklicne kvalifikacije ter dodatno prikaže posamezne spretnosti, ki celo presegajo meje izbranega poklica.

V evalvacijskem delu komisija tehta, ali so kompetence kandidata ob šibko prikazanem znanju in spretnostih za konkretno kvalifikacijo zadostne ali ne.

Etična ravnanja komisije za PP NPK

POMEN VREDNOTENJA IN PRIZNAVANJA NEFORMALNEGA UČENJA V SISTEMU NPK

Metka Svetina,
Andragoški center Slovenije

Usposabljanje članov komisij za preverjanje in potrjevanje NPK

**ZNAMO VELIKO VEČ KOT SI
MISLIMO**

**VSEGA ZNANJA NI
MOGOČE MERITI IN
IZMERITI**

**ZNANJE RAZVIJAMO VSE
ŽIVLJENJE, NA RAZLIČNE
NAČINE, V RAZLIČNIH
SITUACIJAH**

Predstavitev

- Koliko ste seznanjeni s sistemom preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij? Kakšne izkušnje imate?
- Zakaj želite postati član komisije za NPK?
- Ali ste že bili na kakšnem usposabljanju v zvezi s certifikatnim sistemom (sistem NPK)?
- Kakšne pedagoško-andragoške izkušnje imate?

Cilji usposabljanja

- Spoznati pomen vrednotenja že pridobljenih znanja in prednosti sistema priznavanja neformalnega učenja za posameznika in družbo,
- Spoznati koncept, načela in cilje certifikatnega sistema v Sloveniji spoznajo normativno ureditev sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter vlogo in naloge ključnih ustanov v sistemu;
- Seznaniti se s Poklicnim standardom, Katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti, zbirno mapo in njihovo vlogo;
- Seznaniti se z značilnostmi oblikovanja zbirne mape in njenimi sestavinami;
- Spoznati vrste dokazil o pridobljenem znanju in načine za njihovo pridobivanje;

Cilji usposabljanja

- se na podlagi meril izuriti v presojanju ustreznosti posameznih dokazil o formalno in neformalno pridobljenem strokovnem znanju in spretnostih ter v celostnem ovrednotenju vsebin zbirne mape;
- se usposobiti za uporabo nalog in vprašanj za preverjanje znanja,
- se usposobiti za uporabo ter vodenje potrebne dokumentacije pri preverjanju in potrjevanju;
- spoznati načine in metode preverjanja in potrjevanja znanja;
- se usposobiti za neposredno preverjanje in potrjevanje strokovnega znanja in spretnosti ali usposobljenosti;
- se izuriti za predsednika in člana komisije za preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij (pristojnosti, pravice, dolžnosti);
- spoznati pomen etičnega ravnanja pri vrednotenju;
- se usposobiti za ustrezno sodelovanje z drugimi sodelujočimi (izvajalec preverjanja, svetovalec, drugi člani komisije, RIC)

Definicija

- Vrednotenje in priznavanje (validation) je proces (postopek), v katerem ovrednotimo znanje, spretnost, kompetence, ki si jih je posameznik pridobil (razvil) v svojem življenju in v različnih okoliščinah: z izobraževanjem, z delom, s prostovoljskimi in prostočasnimi dejavnostmi (Vir: Cedefon, 2000).

Cilji vrednotenja in priznavanja

- Narediti učenje, predvsem tisto, ki se dogaja priložnostno in neformalno, vidno;
- Povečati možnosti za prilagoditev izobraževanja konkretnemu posamezniku oz. temu kar ta že zna;
- Povečati možnosti zaposlovanja;
- Povečati uporabo obstoječih znanj in kompetenc v delu.

Nacionalni motivi

- **Dejavniki izobraževalnega sistema**
(dostopnost do formalnega izobraževanja
,mobilnost, "druga priložnost")
- **Ekonomski dejavniki**
(profesionalni razvoj zaposlenih, učinkovito
razporejanje virov, pomanjkanje znanja in
neskladnost s profesionalnimi kvalifikacijami)
- **Družbeni dejavniki**
(priložnost za depriviligirane družbene skupine)

Nacionalni motivi

- **Demografski dejavniki**

(staranje prebivalstva in rast migracij, mobilnost na trgu dela)

- **Tehnološki dejavniki**

(razvoj novih tehnologij, priznavanje kompetenc v poklicih, kjer nove tehnologije prevladujejo)

Večji interes (vpliv) in zaupanje med socialnimi partnerji

"Meta razlog": potrebe vseživljenjskega učenja

Formalno učenje/izobraževanje

- je namerna, časovno opredeljena dejavnost, ki poteka v instituciji (akreditirani izobraževalni ustanovi); rezultat te aktivnosti je običajno javno veljavna kvalifikacija. Je strukturirano in načrtovano (v smislu ciljev, trajanja, načinov izvedbe, izvajalcev) in se konča s certificiranjem. Z učenčevega vidika je formalno učenje namerna aktivnost.

Formalno izobraževanje zahteva vpis, registracijo, učni cilji so jasno določeni, proces doseganja teh ciljev je formaliziran.

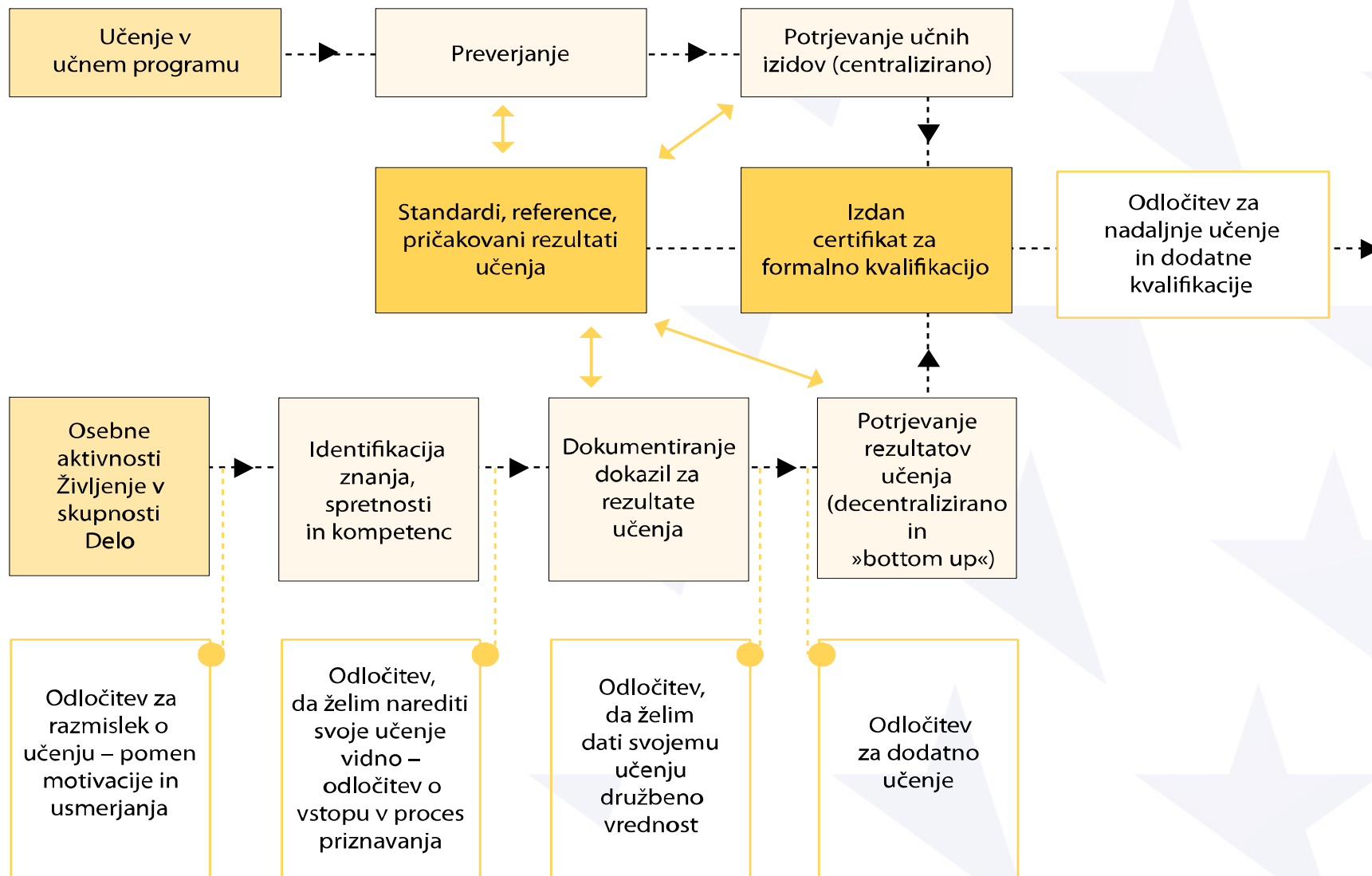
Neformalno učenje/izobraževanje

- je namerna, časovno opredeljena, institucionalizirana dejavnost, ki se ne konča s pridobitvijo javno veljavne kvalifikacije. Z učenčevega vidika je neformalno učenje namerna dejavnost.
- Obstajajo velike razlike v opredelitvah tega tipa učenja; učenje je bolj ali manj organizirano in torej namensko.
- Lahko temelji na učnih ciljih, vendar so ti ponavadi širše opredeljeni.

Priložnostno učenje (informal)

- je namerna, časovno opredeljena dejavnost, ki ne poteka v za to določeni instituciji in se ne konča s pridobitvijo javno veljavne izobrazbe, kvalifikacije. Gre za učenje v vsakdanjem življenju, delu, družini, v prostem času, ki ni strukturirano in načrtovano. Lahko je namerno, večinoma pa ni slučajno.

Prikaz poti od učenja do neformalno pridobljenega znanja (vir: Cedefop, 2009)

Faze v postopku vrednotenja in priznavanja

- **UGOTAVLJANJE (identifikacija in dokumentiranje znanja)**
- **PREVERJANJE /OCENJEVANJE**
- **POTRJEVANJE/PRIZNAVANJE**
- **Informiranje in svetovanje mora spremljati vse faze vrednotenja**

POSTOPEK PRIZNAVANJA

- **IDENTIFICIRANJE** posameznikov znanj, spretnosti in kompetenc
- **DOKUMENTIRANJE** dokazov – **portfolijo**
- **POTRJEVANJE UČNIH IZZIDOV**
- **PREVERJANJE UČNIH IZIDOV**
- **PRIZNAVANJE UČNIH IZIDOV**

- **INFORMIRANJE IN SVETOVANJE** je sestavni del postopka

IDENTIFICIRANJE

znanj, spretnosti, kompetenc

- je proces, v katerem posameznik sam ali v sodelovanju s svetovalcem ugotavlja, katera znanja in spretnosti je že usvojil v različnih učnih okoljih, in jih nato primerja z vnaprej določenimi standardi učnih izidov.

DOKUMENTIRANJE

- je zbiranje dokazov o znanju, spretnostih in kompetencah (na primer priporočila, primeri kakovostnih rezultatov dela, opisi tečajev); urejena zbirka dokumentacije je lahko tudi **PORTFOLIJO**

POTRJEVANJE UČNIH IZIDOV

- je postopek, s katerim se potrdi, da posameznikovi učni dosežki, dokazani v mapi učnih dosežkov ali ocenjeni in preverjeni na druge načine, ustrezajo učnim izidom, ki se zahtevajo za pridobitev NPK ali strokovnega modula v izobraževalnem programu. V postopku potrjevanja ocenjevalec (predavatelj za določeno področje) pregleda dokazila (lahko zbrana v MUD) in ugotovi, ali so izpolnjeni pogoji za priznavanje (kriterije, standarde) izobrazbe.

PREVERJANJE UČNIH IZIDOV

- je nabor metod in postopkov, s katerimi se preveri obseg znanja, spretnosti in kompetenc, ki jih je udeleženec usvojil v različnih učnih okoljih. Ocenjevalec se na podlagi dokazil o že pridobljenih znanjih odloča, na kakšen način in v kolikšnem obsegu bo znanja potrebno preveriti. Ugotavljanje učnih izidov temelji na merjenju posameznikovih učnih izidov, kompetenc, ki so v praksi določeni z uveljavljenimi standardi. Ocenjujejo se lahko ustna predstavitev, naloge, projekti, eseji, demonstracija veščin.

PRIZNAVANJE UČNIH IZIDOV

- Je postopek, s katerim se uradno prizna usvojene učne izide s podelitvijo nacionalne poklicne kvalifikacije; lahko pa je na podlagi tega posameznik oproščen opravljanja strokovnega modula/strokovnih modulov v izobraževalnem programu.

INFORMIRANJE IN SVETOVANJE

- **Informiranje in svetovanje** mora biti omogočeno v vseh fazah procesa.

Kaj je certifikatni sistem?

- Je sistem javno vzpostavljenih institucij (teles), ki omogoča podeljevanje certifikatov.
- Je proces, ki vsem omogoča, da si pridobijo formalno priznanje za znanje, spretnosti in kompetence, ki ga že imajo in ne glede na to, kje in kako so si ga pridobili.

Koncept certifikatnega sistema

- Pomembno je, da posameznik lahko dokaže kaj se je naučil in kaj zna, zmore narediti
- Ni pomembna pot, način pridobivanja znanja, spretnosti in kompetenc
- Skrita, tacitna znanja so izjemno pomembna za posameznika, podjetje in družbo

Razlogi za uvajanje NPK /CS

- Velik delež zaposlenih in brezposelnih brez formalno priznane poklicne izobrazbe
- Velik osip iz šolskega sistema (predvsem poklicnega izobraževanja)
- Povezovanje poklicnega izobraževanja mladine in odraslih v enoten sistem vseživljenjskega učenja
- Transparentnost in primerljivost PK in listin v nacionalnem in evropskem prostoru
- Krajše izobraževanje – zmanjšanje stroškov izobraževanja

Kaj želimo doseči z NPK?

Nacionalna raven:

- Zboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih
- Transparentnost poklicnih kvalifikacij
- Zmanjšanje strukturnih neskladij
- Spodbujanje socialnega partnerstva
- Odpiranje šolskega sistema
- Zmanjševanje socialne izključenosti

CILJI NPK

- Zabeležijo se rezultati učenja in izkušenj, ki jih pridobivamo vse življenje,
- Enakovredno merilo znanju in spretnostim, ki se pridobivajo v šolskem sistemu,
- Omogočiti pridobivanje javnih listin, ki so prenosljiva v različna delovna okolja in tako povečati mobilnost delavcev med podjetji, dejavnostmi in državami,
- Formalno ovrednotiti in potrditi znanje pridobljeno zunaj formalnega šolskega sistema ter njuno ekonomsko in socialno priznanje,

Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij – NPK

Zakonska podlaga:

- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (prvič leta 2000, več sprememb)
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju
- Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednje strokovnem izobraževanju (2007)